

Shokirova Surayyo Zokirxon qizi

Axborot texnologiyalari va menejment universiteti

Defektologiya yo'nalishi talabasi

Annotatsiya. *Ushbu maqolada Kreativ ta'lim haqida ma'lumot beriladi.*

Kalit so'zlar. *Kreativ ta'lim, zamonaviy bosqich, ijodkorlikning dinamik tasniflashi pedagogika psixologiya, ijtimoiy boshqaruv.*

Pedagogika va psixologiya kreativlik xususiyatlarning rivojlanishi. Ta'limning zamonaviy globallashuv va axborotlashuv innovatsiyalarning turli shakllari tatbiq etmasdan bugungi kunda mutaxassisni nimaga va qanday tayyorlashga bir qator yondashuv va munosabatlarni tamoyillari asosida ko'rib chiqmasdan amalga oshirish mumkin emas. Shu bilan birgalikda oliy maktab pedagogik tarkibi jadval rivojlanayotgan innovatsion ta'lim tizimi 1-navbatda ijodiy qobiliyati ijod potensial o'z -o'zini ijodiy rivojlantirish ijodiy individuallik va kreativlik talablarga javob berish muammosiga katta etibor qaratilishi lozim. Shaxsning ijodkorlik imkoniyatlarni tadqiq etishga bo'lgan ijtimoiy buyurtma kreativlik muammosining alohida muhimligini belgilaydi. Shaxsiy ijodkorlik dinamik tasniflashi kreativlik va uning asosiy qirralarda aks etadi. Biroq fanlarning belgilangan ilmiy kategoriyasi bo'lsada "kreativlik tushunchasi tegishli lug'atlarda munosib defferensiyasida topmagan va ijod psixologiyasida yetarlicha aniqlanmagan.

Psixologiya ijod va ijodiy faoliyat muammosini o'rganuvchi alohida yo'nalishi ijodkorlik psixologiyasi yo'nalishi vujudga keldi. Ijodkorlik psixologiyasining asosiy maqsadi psixologik qonubiyatlar ijod jarayoni mexanizmi va kreativ (creativity-inglizcha ijodiy)likni o'rganishdan iborat. Ijodkorlik rivojlanishdan asosiy mexanizmi sifatida qaraladi va uning o'rganilishi M.S.Bernshteyn, V.S.Bibler, V.N.Shkin,O.K.Tixominov,E.G.Yudin va boshqalar nomi bilan bog'liq.

Psixologik ijodkorlikning kreativlik deb nomlashuvchi yo'nalishi ustida G'arb olimlari J.Gilford S.Liding V.Simit D.Xalperik va boshqalar izlanishlari olib borishgan. Chet el olimlarning kreativlik tushunchasi haqidagi izlanishlarini tahlil qilib va umumlashtirib o'zida yangicha yo'sinda amalga oshirilgan o'zlashtirish to'liqlarini (Makkelif) yangicha aloqadorliklarni aniqlash (Kyubi) yangicha munosabatga kirishish (Radjers)yengillik (Lassuel)ongning yangicha etirozlariga sabab bo'luvchi faoliyatidir.

XX asrning 50-yillarida ingliz-amerika psixologlarning izlamishlardan kreativlik deb nomlangan alohida qobiliyatlarni o'rganish katta ko'lamda qiqiqish uyg'otmoqda . Kreativlik alohida o'rganishga an'anaviy intellekt testlari bilan muammoli vaziyatni muvaffaqiyatli yechimi orasida aloqaning mavjud emasligi haqidagi malumotlarning aniqlanishi turtki bo'ladi. E'tirof etilishicha kreativlik malum masalalarni yechimini

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

topishdagi axborotlarni tez suratda foydalanish qobiliyatiga bog'liq. Bu qobiliyatni kreativlik deb atadilar va uni intellektga bog'liq bo'lmagan holatda individning yangi tushunchalar yaratuvchi va shakllantiruvchi ijodiy ko'rsatkichlari bilan belgilanadi. Kreativlikni o'rganish asosan 2 yo'nalishda olib boriladi.

1-yo'nalish. Kreativlikni intellekt bilan bog'liqligi masalalarni va kreativlik bilan bog'liq ta'limiy jarayonlarni belgilashni o'rganadi.

2-yo'nalish. Shaxs va uning psixologik o'ziga xosligi kreativlikning asosiy aspekti ekanligi shaxsga va uning motivatsion chizgilarga urg'u berilishi bilan tasniflanadi.

Intellektual faktorlarni ta'limiy yo'nalishlarda qo'llanilishida kreativlikni o'rganish baholashda 1950- yillarda J.Gifford va uning izdoshlari 16 ta gipotetik intellektual qobiliyatni ajratib ko'rsatadi. Ular orasida fikrning turliligi, fikrning orginalligi qarashlardan farq qiluvchi g'oyani yaratish qobiliyati qiziquvchanlik gipoteza qilish qobiliyati.

Kreativlikni baholashda atrof muhitning bog'liqligi uning shakllanishi va rivojlanishida namoyon bo'ladi. Tadqiqotlarning natijasiga ko'ra muhit axborotning ko'pligi va erkinlikni taminlanganligi bilan ajralib turishi kerak.

Tadqiqotlar kreativlikning rivojlanishida shaxsiy qobiliyatning katta ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

Kreativlikni o'rganishda yakka yondashuvda asosiy etibor hissiy va motivatsion omillarga qaratiladi. Kreativlik bilan bog'liq shaxsiy qobiliyatlar munosabatida turli tadqiqotlar natijasida o'zaro moslik mavjud. Kreativlik individlarni kreativmaslardan ajratib ko'rsatadi. Bazilarda shaxsiy o'ziga ishonch tajovuzkorlik o'z -o'zidan qoniqish ijtimoiy cheklovlarga va o'zga fikriga toqatsizlik aniqlangan. Bazi psixologlarning fikricha kreativ bo'lmagan tipdan farqli ravishda kreativlikka ega bo'lgan kishilar tipi mavjudligini bildiradi. Shunisi qiziqki bolalar va yoshlar orasida o'tqazilgan tadqiqotlar yoshlar va balog'atga yetgan individlarda kreativlik belgilari bir xil bo'ladi.

Kreativlik va shaxsning ijodiy muvaffaqiyatlari orasida bog'liqlik mavjud ammo uning xususiyatlari oxirigacha o'rganilmagan. Kreativlikni intellekt an'anaviy tushunchalardan ajratib olish mumkin emas.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. R.A.Mavlonova ,N.H.Rahmonqulova "Umumiy pedagogika" Toshkent -2018
2. R.M.Po'latova, R. Mavlonova, N.Vohidovna "Maxsus pedagogika" Toshkent -2005
3. N.Rahmonqulov "Pedagogika nazariyasi va tarixi" Toshkent -2010.

